1937 ий
4
ОКТЬАБРЬ
№ 71 (355)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

МОСКО

ВКП(б) ЦК—СТАЛИН йолташлан СССР СНК—МОЛОТОВ йолташлан

Марий рэспублик киндэ пушаш да натуроплатэ пушаш установитлымэ планым 2 октьабрьлан срок дэч ончыч 101,1 процэнт тэмэн.

Чыла йал озанлык пашам вашкэ шуктышашлан, утларакшым йытын-муш дэн кыньэм пэрэрабатыватлаш да государствылан пуаш колхоз-шамычын чыла вийыштым мобилизоватлэна.

Марий АССР Исполком прэдсэдатэль—АНДРЭЙЭВ.

ВКП(б) Обком сэкрэтарь—ВРУБЛЭВСКИЙ.

КУГУ СОЦИАЛИСТИЧЭСКИЙ РЭВОЛЬУЦИИЫН XX-шо ИДАЛЫКШЭ ВАШЭШ

Айдэмын илышыштыжэ у эрым почшо Кугу Социалистичэский рэвольуцийын XX-шо идалыкшэ лишэмэш. Историйыштэ коло ий пэш кужу жапак огыл. Но тидэ кўчык жапыштак тўньан ик кудымшо ужашыжэ палыдымын вашталтын. Социализмын гигант плугшо дэнэ уло мэмнан мландэ куралалтын. Мэмнан элын ола дэн йалжэ, пасу дэн вўдшö, а главнэ йэнжэ палаш лийдымын вашталтынэт.

Кугу Социалистичэский рэвольуций ожно пызырналт илышэ калык массым творчэствэ корныш шогалтыш.

Нэлэ эксплоататор строй дэч, шужымаш дэч, нужналык дэч, пызырналт илымэ дэч утлышо йэн Совэт Ушэмыштэ пашан чудэсажым ончыкта. Октьабрь пайрэм вашэш стахановский движэньэ кажнэ кэчын у стахановский рэкорд-шамычым пуа. „Красный профинтэрн" заводысо апшат Борисовын бригадыжэ лу кэчэ коклаштэ кум всэсойузный рэкордым шындэн. Лэнинград обувной фабрикысэ стахановэц-закройщик Липский 8 кэчыштэ тылызаш заданьым утыжо дэнэ тэмэн. Массын творочэский кушмашыжэ колхоз йалыштат пэш рэш койэш. Колхоз йал тэний Октьабрь пайрэмым кўкш шурно лэктыш дэнэ ваш лийэш. Кўкш шурно лэктыш мэмнан партийын социалистичэский йал озанлыкым тэхничэски вооружитлымын рэзультатшэ лийын шога. Кўкш шурно лэктыш тидэ миллион комбайнэр, тракторист, полэвод, бригадир да колхозник дэн колхозницэ шамычын творчэствэ рэзультатшт.

Мэмнан родинна кугу пайрэмлан йамдылалтэш. Мэмнан Совэт Ушэм производство шотышто вэлэ огыл, а миллион калык массын культур кушмо, быт сайэштмэ шотыштат кугу сэнгымаш дэнэ тидэ пайрэмым ваш лийэш.

Октьабрь рэвольуций жапыштэ, рэвольуций дэч вара почшо рвэзэ калык тўрлö школлаштэ шкэ шинчымашыжым нöлта. Историйыштэ ныгунамат рвэзэ калык кызытсэ мэмнан жап гай илышыштэ илэн огыл. Мэмнан рвэзэ калык ончылно чыла омса почылтын. Тудо кушто шона, кöлан шона—тунэм кэртэш. Кугу Социалистичэский рэвольуций мэмнан рвэзэ калыклан чыла правам пуэн. Но мэмнан рвэзэ калык шкэ праважым вэлэ огыл, а шкэ кугу обäзанностьшым шинча. Тудо шкэ ачажлан сай алмаштыш лийаш, пашам чот ышташ, сай тунэмаш кўлмым пэш раш шижын шога. Мэмнан молодьож кэчэ дэнэ огыл, шагат дэнэ йомакысэ богатырь сэмын кушкын шога. Мэмнан молодьож кызытат, ончыкыжат родинлан, большэвик партийлан, тудын Сталинский Цэнтральнэ Комитэтшылан прэданнэ шога. Кызыт кугу пайрэм вашэш молодьож у стахановский рэкорд-шамычым шында. Кызыт молодьож совэтыш сайлаш йамдылалтэш. Совэтыш достойно йэн-шамычым гына сайлыман, тўрлö тушман элэмэнт-шамычым разоблачитлыман. Тидын нэргэн кажнэ комсомол активистлан шоналтыман.

Лу, шўдö тўжэм дэнэ тэний Октьабрьын ровэсникышт Йошкар Армий радамыш кайат. Йошкар Армийыш тўжэм дэнэ „ворошиловский стрэлок," парашьутист, „ворошиловский всадник", льотчик, планэрист-шамыч кайат. Совэт молодьож Йошкар Армий радамыш войэннэ пашам шинчышэ кайа.

Комсомол радам гыч чыла калык тушман шамычым, нуныլан полшэн шогышо кашакым поктэн луктын, сойузный пашаштэ кугу пэрэломым ыштыман.

Моско Крэмль башньылаштэ рубиновый шўдыр-шамыч лийыт

Кугу Социалистичэский рэвольуцийын XX-шо идалыкшылан Крэмль башньылаштэ рубиновый вич у шўдыр шындалтэш.

Ожнысо дэч тудын дэнэ ойырлалташ тўнгалыт: нуно йўдымат, кэчывалымат пэш сай койшо лийыт.

У шўдыр свэто-тэхничэский сооружэньан лийэш. Пўтынь шўдырым чыла вэрэат ик сэмын волгалтарашлан кöргэш жардупорно йанда дэнэ ыштымэ спэциальнэ свэтоотражатэль-шамыч шындалтыт. Пэрэгоритлышэ лампэ башньэ шпиль коч мэханизированнэ вашталтшэ лийэш. Лампын волгыдылыкшо йўдым да кэчывалым волгалтарымыжэ дэч зависитлэн рэгулироватлалтэш. Шўдыр шарнир ўмбалан шындалтэш да мардэж дэнэ лампыгэ пöрташ тўнгалэш.

Шўдырыш лум погынымаш, кылмымаш, пуракангмаш да лавыргымаш дэч утлышашлан лийын, шуко труба сэмын лўмынак устроитлымэ, тушко рожым шўтымö да козырьок-шамычым паитлэн шындымэ. Тидэ рожла коч вўд альэ шокшо йуж колталтэш да ик мыньар минут коклаштэ мушкылтэш альэ погынышо лавра, лум, молат пуалалт лэктэш.

Шўдырын нэлытшэ кугулан лийын (ик тонн нарэ нэлытан), никольский башньыштэ улшо тошто шатэрым налмэ, тудын олмэш мэталличэский ышталтын.

Тидэ сложно тэхничэский сооружэньэ спэциальнэ матэриалым трэбоватлэныт, мэмнан заводна-шамыч сэнгымаш дэнэ тунэм налыныт.

Тидэ пашаш пэш шуко кугу спэциалист, инжэнэр, тэхник-шамычым ушымо.

(ТАСС).

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Кугу Пролэтар рэвольуцийын 20-шо идалык тэммылан ИЗОГИЗ-ын лукмо плакатшэ гыч сўрэтлэн налмэ. А. В. Ванэциан художникын сўрэтшэ.

„Н—209" самольотым кычалмаш

Шэвэльов йолташ экспэдиций флагман корабльжым йэчэ ўмбак шындымэ

Рудольф островышто 28 сэнтьабрьыштэ Совэт Ушэм гэрой Шэвэльов йолташын экспэдицийыштыжэ участвоватлышэ шамычын тўшка погынымашышт лийын. Туштоончыкшым кычалаш тўнгалшаш план кангашалтын. Арктикыштэ йўштö ийгэчэ тўнгалмылан кöра, самольот кычалшашым Совэт Ушэм гэрой Водопьйанов йолташын самольотшо дэнэ гына кычалаш тўнгалаш рэшитлымэ.

Флагман корабль кычалмэ районыш шумэкшэ „Н—209" самольот кушто лийшаш вэрым онча. Тыштэ шинчашлан кэлшышэ вэрым мумэкэ самольот волэн шинчынат кэртэш, кўлэш лиймэ годым радио дэнат моло самольотымат ўжыктэн кэртэш.

29 сэнтьабрь кэчывалым экспэдиций флагман корабль йэчэ ўмбак шындалтын. Самольотым куштылэмдашлан лийын 5 тонн горьучийым йастараш логалын. Ийгэчэ сайэммэк самольот тунамак польус районыш чонгэшта. (ТАСС).

ЧЫЛА НЭРГЭН

*ВКП(б) Лэнинград Горком дэн Обком СССР Вэрховно Совэтыш сайлаш йамдылалтмэ дэн эртарымэ жаплан вэрлашкэ оласэ партийнэ организаций гыч тўжэм дэнэ пропагандист, агитаторым колтат.

*Орджоникидзэ лўмэш Краматор заводышто литэльщик дэн модэльщик-шамыч идалыкаш планым кугу социалистичэский рэвольуцийын XX-шо идалыкшыланак тэмышаш вэрч кучэдалыт. Тидэ обäзатэльствым чэсть дэнэ шуктат. Формовщик, шишэльник дэн обрубщик, чылажэ 9 бригадэ программым тэмэныт, моло 20 бригадат тэмэн шуктышаш ончылно улыт. Формовщик кокла гыч Иубрицкий йолташын стахановский бригадыжэ идалыкаш планым 8,5 тылызыштэ 156,2 процэнт тэмэн.

*27 сэнтьабрьыштэ СССР обороно Калык Комисар Совэт Ушэм маршал К. Е. Ворошилов йолташ Бэлорус Войэннэ округ войска-шамычын маньэврышт гыч Москош пöртылын.

*Эстонийын Моско пашаштэ повэрэннэ г-н Константин Шмит 28 сэнтьабрьыштэ вэс эл кокла паша Калык Комиссариатыш пурэн да СССР-ын эстонийсэ полпрэдшэ А. М. Устинов йолташ колымылан эстоний правитэльствэ да шкэ лўмжö дэнэ соболэзнованьым каласэн.

(ТАСС).

141

ЙОШКАР-ОЛА РАЙКОМОЛ АКТИВ ДЭНЭ ПАШАМ НАЧАР ЫШТА

Йошкар-Ола район комсомол организаций ВЛКСМ ЦК IV Плэнумын пунчалжым лончылаш да илышыш пурташ путырак начарын пижын. Комсомолын илышыштыжэ путырак важнэ документ улшо тидэ пунчал лончылымашлан Йошкар-Ола райкомол кӱлэш значэньым пуэн огыл. IV Плэнумын пунчалжэ лэкмэкак тудым район комсомол актив погынымашэш лончылыман ыльэ. Райкомол погынымашым эртарашрэшитлыш, срокымат пэнгыдэмдыш, но тудо кӱрылтӧ. Активлан погынымашнэргэн увэртарэн шуктыдымыжо дэнэ улыжат 12 комсорг-шамыч (курсышто тунэмшэ-шамыч) толыныт. Жэлонкинлан ВЛКСМ обком погынымашым уэш погаш кӱштыш. Адакат садэ причин дэнак 60 йэнг олмэш 13 йэнг вэлэ толын. Актив погынымаш олмэш комсорг-шамычлан инструктаж пумаш гына лийэ. ВЛКСМ обком актив погынымашым адакат уэш погаш Танаковлан кӱштыш. Тунам 60 йэнг олмэш 46 йэнг погыныш. Нуно тылэч ончыч погынымашыш толмо нэргэн нимогай увэрымат налын огына ул, манын райкомолым титаклышт. Тэвэ Йошкар-Ола район актив дэнэ пашам кузэ „ышта".

Актив погынымашыштэ комсомолэц-шамыч конфэрэнцэ дэч вара райкомолын пэш эрвын пэрэстроитлалтмыжым ончыктышт. Пионьэр отдэл ожнысо сэмынак пашам начар ышта. Пионьэр отдэл вуйлатышэ Рубцэвич вэрласэ пионьэр организацийлаштэ, школлаштэ пэш шуэн лийэш. Садын дэнэ пионьэр организаций-шамыч алэ йол ӱмбак шогалын огыт ул. 9 отрьадыштэ вожатый укэ.

Политучобо отдэлынат пашаштыжэ вашталтыш ок кой, 7 политшкол-шамыч пропагандист дэч посна улыт. Райкомолын штатный пропагандистшэ паша гыч шылын. Посна комсомолэц-шамыч коклаштэ бытовой разложэньэ шарлэн шогэн. Туныктышо-шамыч коклаштэ йӧрдымӧ, сомнитэльнэ йэнг шамыч улыт. Дэтдомышто тошто стражникын эргыжэ Рапунов пашам ышта, йоча шамычым эрэак шӱрдылэш. Ивайковым колхоз гычат лукмо, а райкомол тудым комсомолыш пуртэн. Комсомол кӧргысӧ, учрэждэньласэ, колхозлаэ калык тушман-шамыч дэнэ ВЛКСМ райком начар кучэдалэш.

Йошкар Ола райкомоллан шкэнжын пашаштыжэ рэшительнэ вашталтышым ыштыман, йонгылышым содор тӧрлатыман. Комсомол организацым калык тушман, разложитлалтшэ элэмэнт шамыч дэч эрыктымаш—кызыт эн тӱн задачэ.

Хобо.

„Аврора" колхозысо Шэлабольский школышто (Йоласал район).
Сӱрэтыштэ: (шола гыч) Ромашкин Гэн, Лэбушкина Лида, Фэдьушкина Нина рисованьэ урок пытымэк Фэдьушкина Нинан сӱрэтшым ончат.
Фото Рыбаковын.

Сайлымэ законым тунэмыт

Шэрнур пэдучилищыштэ тунэмшэ-шамыч „ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым да Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн Й. А. Йаковлэв йолташын докладшым лончылэн, тунэм шогат.

Ф. Димитриэв.

Йошкар-Ола музыкальнэтэатральнэ училищыштэ тунэмшэ шамыч Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн законым тунэмыт.

Тылэч посна комсомолэц-активист-шамыч посна курслаштэ студэнт-шамычлан у сайлымэ законым умылтарат. **Потапов М.**

* * *

„Чапай" колхозысо (Ронгэ район) комсомол организацыштэ комсомолэц-шамыч политшколышто у избирательнэ законым тунэмыт. Тыгак ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын IV Плэнум пунчалжымат политзаньатыштэ лончылэныт.

З. Миклай.

Москосо пионьэр-тунэмшэ-шамыч почэш

Кой-Сола нэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч (Шэрнур район) Моско оласэ 266 № ан школышто тунэмшэ-шамычын Октьабрь вашэш налмэ социалистичэский обйазатэльствыштым лончылышт. Тунэмшэ-шамыч Моско пионьэр-тунэмшэ-шамычын пионьэрышт почэш школ кӧргышто вашвашсорэвнователаш тӱналын, сай да отлично отмэткэ вэрч кучэдалаш, шкэ умбакышт обйазатэльствым налыныч.

Антропов.

Политшколым сайын организоватлымэ

Тошто-Торйал кыдалаш школышто (У Торйал район) комсомол организацыштэ тунэммэ ий тӱналмэкак политшкол пашам ышташ тӱнальэ. Сэнтьабрь тылзыштэ кум заньатий эртаралтын. Кызыт „СССР Вэрховно Совэтышкэ сайлымэ нэргэн Положэньым" тунэмына. Пропагандист-шамыч Корольов И. дэн Вэсэлов С. сайын умылтарат.

Политшколыш чыла комсомолэц-шамыч коштыт. Комсомолышто шогыдымо рвэзэ-шамычымат шупшмо.

С. Шишкин.

Н. КРУПСКАЙА

КОММУНИСТИЧЭСКИЙ МОРАЛЬ НЭРГЭН

Лэнин Писарэвын, Шэдринын, Нэкрасовын, Доброльубовын, Чэрнышэвскийын, кудлымышо ийласэ рэвольуционно-дэмократичэский поэзийын влийаньыштпочэш кушшо поколэнийыштэ лийын. „Искран" поэтшэ манмэ шамыч тошто крэпостничэский койшын пэрэжиткыжым воштылыныт, развратым, прислужничэствым, подхалимствым, двурушничэствым, мэщанствым, бӱрократизмым воштылыныт, кырэныт. Чылынинэ писатэль-шамыч илышым шымлэн ончэн, тошто крэпостничэский укладын пэрэжиткыжым пэлэмдаш туныктэныт. Лэнинат изинэкак шакшэ мэщанствым, шакшэ сплэтньым, жапым шакшын эртарымашым, „общэствэнэ интэрэс дэч ӧрдыштӧ шогышо" йэш илышым, ӱдрамашым модыш, развлэчэньэ прэдмэтшын альэ покорной кулыш савырымашым ужын кэртын огыл, чындымылык, йӧндаралтмаш дэнэ пыгышэ илышым каргэн. Чэрнышэвскийын „Что дэлать" романжым поснак йӧратэн, Щэдринын писэ сатирэжым йӧратэн, „Искран" поэтшэ-шамычым йӧратэн, нунын шуко стихыштым наизусть шинчэн, Нэкрасовым йӧратэн.

Владимир Ильичлан шуко ий эмиграцийыштэ: Гэрманийыштэ, Швэйцарийыштэ, Английыштэ, Францийыштэ илаш логалын. Тудо пашазэ погынымашлашкэ коштын, пашазэ шамычын илышыжым дэн ӱлаштым вниматэльнэ ончэн, нунын мӧнгысӧ илышыштым, кафэштэ, прогулкыштэ жап эртарымыштым эскэрэн. Пашазэ-шамычын йэшыштлан, бытыштлан авырэн шогышо буржуазнэ срэдан, чумыр буржуазнэ укладын влийаньыштмогай кугу лиймым, кузэ тидэ тӱжэм малочьыштым коймым эскэраш вэрэш тын. Францийыштэ илымына годым, пашазэ шамычын общо рэвольуционно настроэньыштдэн шакшэ мэщанский быт, кафэ шантанлаштэ илышын кочыжым йӱмаш коклаштэ, ӱдрамашым шакшын ончымо шотышто противорэчий шинчашкэ пэрна альэ. Границэ вэс вэлнэ мэ йорлынрак, утларакшэ шулдо аклан налмэ пачэрлаштэ илэн улына, кушто тӱрлӧ калыкат илэн, тӱрлӧ оза ӱдрамаш-шамыч дэнэ, шулдо рэсторанлаштэ кочкын илэн улына.

Парижыштэ Ильич кафэш кошташ пэш йӧратэн. Тушто мурызо-шансонэточник-шамыч буржуазнэ дэмократийым да илышын йӱла могыржым пэш чот критиковатлышэ дэмократичэско бытовой тэмэ дэнэ мур-шамычым мурэныт. Ильичлан Монтэгьусын мурыжо-шамыч поснак кэлшэныт. Тудо—коммунарын эргыжэ фобур (оласэ прэдмэстий)-шамычын илышышт нэргэн пэш сай стихшамычым возэн.

Ик кана Ильич вэчэринкыштэ Монтэгьус дэнэ мут лаваш тӱнальэ да пэл йӱд эртымэшкэ нуно рэвольуций нэргэн, пашазэ движэньэ нэргэн, социализмын у социалистичэский бытым ыштымыжэ нэргэн мутланэныт.

Повэдэньэ вопросым, мораль вопросым Владимир Ильич мировозрэньэ вопрос дэнэ эрэак пэнгыдын кылдэн шогэн. Кул кучышо-шамыч кул шамыч дэч сэнгалтмым, тымланымым трэбытлэныт. Кул-шамыч шкэньыштым кузэ кучыман улыт, тидэ наставлэньым рэлигий пуэн. Повэдэньэ нэргэн рэлигий пэш шуко правил-шамычым (тичмаш кодэксым) пуэн шогэн. Рэлигиозно моральын тидэ кодэксшэ калыклан йумо господин (господиньын) шкэак пумо заповэдь (наказ) шамыч сэмын ончыктылтэш. Нинэ повэдэньэ „заповэдь" шамычым капиталист-шамыч пропагандироватлэныт да шэмэр-шамычлан шкэньыштым кул сэмын кучыкташышт нунылан пайдалэ лийын. Нуно кул-шамычын повэдэньэ кодэксым капиталистичэский эксплоатацэ условий дэк йӧндарышэ йатыр повэдэньэ правил-шамычым мораль кодэксыш йэшаркаланыт. Буржуазнэ элласэ школлаштэ мораль да повэдэньэ дэнэ посна урок-шамыч пуртылтыт. Класан общэствыштэ кажнэ эпохышто кажнэ классынат господствуйушо класс ыштымэ шкэ моральжэ, повэдэньэ правил списокшо уло.

1920 ий мучашыштэ комсомолын III сйэздыштыжэ выступатлымыжэ годым Владимир Ильич коммунистичэский мораль нэргэн случайнэ огыл ойлэн, коммунистичэский моральын сутьшо кушто улмым тыгылай конкрэтнэ примэршамыч дэнэ умылтарэн. Комсомол сйэздыштэ ойлымо ты рэчьыштыжэ тидэ нэргэн ойлэн: крэпостничэский дэн буржуазнэ нравствэнность мучко шойа, овартымаш, тудо помэщик дэн капиталист-шамычын интэрэсыштлан пашазэ дэн крэсаньык-шамычын ушыштым ангыртарымаш, а коммунистичэский нравствэнность пролэтариатын класс кучэдалмаш интэрэсшэ гыч лэктэш. Коммунистичэский нравствэнностым айдэмэ общэствым кӱш кӧлталтэш, паша эксплоатаций гыч утаралташ виктарышаш нэргэн, коммунистичэский нравствэнностын тӱҥыштыжӧ коммунизмым пэнгыдэмдымаш да завэршитлымаш вэрч кучэдалмаш киймэ нэргэн ойлэн. У общэствэнэ укладым пэнгыдэмдышашлан ушнымаш, ышкэндым кучэн моштымаш да кидым луштышэ

Козмодэмьйан олаштэ район газэт рэдакций пэлэн 5 кэчаш колхоз пырдыж газэт рэдактор-шамыч курс эртыш.
Сӱрэтыштэ: курсым пытарышэ колхозник-шамыч.

Фото Овэчкинын.

ПЭДРАБФАКЫШТЭ КОМСОМОЛ ПАША НАЧАР

28 дэн 29 сэнтьабрьыштэ Йошкар-Ола пэдрабфак комсомол организацийын погынымашыжэ ВЛКСМ ЦК IV Плэнумын пунчалжым лончылыш. Тидэ погынымаштак ВЛКСМ Йошкар-Ола комсомол конфэрэнцийын итогшо нэргэн кангашалтэ. Мэркулов йолташын докладшэ почэш прэнийыштэ 18 йэнг ойлыш. Нуно пэдрабфакыштэ орудоватлышэ калык тушман-шамычын пашаштым ончыктышт да нунын кодшышт дэнэ комсомол организацийын начар кучэдалмыжым критиковатлышт. Пэдрабфакыштэ йатыр жап калык тушман—буржуазнэ националист шамыч (Опайэв, Мухина, Вэткина, Чэмэкова) шкэныштын шакшэ пашаштым ыштыл илэныт. Нуно учэбный программым эрэак кӱрлын толыныт. Тушман-шамычын идэологийыштым студэнт-шамычын ушышкышт шӱшкаш тыршэныт. Опайэв буржуазнэ националист Мухиным руш писатэль Нэкрасов дэнэ тангастарэн ончыктэн. Тудлан рэшитэльнэ отпорым пушо лийын огыл.

Пэдрабфакыштэ комсомол паша пэш лушкыдо вэрыштэ Политичэский пашам аклымаш лийын огыл. Садланак комсомолэц-шамыч тушман шамыч дэч лӱдын коштыныт, нунын врэдитэльствыштым палэн моштэн огыт ул, нунын кидышкыштат логалэдэныт (Антонов И., молат).

Комсомолэц-шамыч коклаштэ бытовой разложэньэ факт-шамычат йатыр лийыныт. Тунэммэ ий пытымэ годым Краснов общэжитийыштэ йӱын, укшич кийыш. Кампаньэ дэн йӱын, хулиганитлэн коштмашат лийэдэн, но самокритикэ шот дэнэ нинэ факт-шамычым погынымашыштэ ситышын почын ончыктымаш ыш лий.

Комсомолэц, тунэмшэ-шамыч коклаштэ политик-массовой паша ок кой. Общэжтийлаштэ тӱшкан лудмаш, бэсэдэ ок лий. Студэнт-шамыч кокла гыч газэт налшэ пэш шагал. Пырдыж газэт улыжат ик номэр вэлэ лэктын. Политик умландарымаш укэ дэнэ комсомолыш пурышо шагал 350 студэнт гыч комсомолышто 85 йэнг вэлэ шога. Комсомолэц-шамыч сойузно дисциплиным пудыртылыт. Йатыр комсомолэц-шамыч члэн взносым 4 тылзылан тӱлэн огыт ул. Краснов билэтшым йомдарэн.

Комсомол комитэтын сэкрэтарьжэ Созонов комсомол пашам нӧлдалаш ок тыршэ. Садланак погынымашыштэ выступатлымыжэ годым критик дэн самокритик шот дэн чыла ситыдымашым, организацийсэ, школ кӧргысӧ чэрлэ факт-шамычым тӱжвак луктын ыш ончыкто. Тунэммэ ий тӱнгалмэ дэч вара комсомол погынымаш альэ пэрвой вэлэ эртэн. Актив дэнэ пашам ок ыштэ.

Пэдрабфак комсомол организацийын пашажэ ончыкыжо тыгай положэньэш ымайат кодын ок кэрт. ВЛКСМ горкомлан рабфак организацийыш сэрйозно ончалман.

А. Е.

Йэфрушым комсомол радам гыч поктэн лукмо

„Йамдэ лий“ газэт пашайэнг Йэфруш нэргэн шуко ойлалтын, газэтэшат шуко возалтын. Тудо националист-шамычым шуко кана газэт кочат, шкэ почэла мутшо дэват моктэн. А нуным разоблачитлымэ мӧнгӧ Йэфруш ик мутымат ыш лук. Тудо нинэ шакшэ националист тӱшкам шинчыдымэ лийэ. Тӱнгалтыш комсомол организацэ погынымаштэ тудо обижэнный гай „нуно мыйым писатэль организацышкат ышт пурто, эрэ вурсат ыльэ“ манын пӱтыркалаш тӧчыш. Йэфрушын националист-шамычын (Чавайнын, Шабдарын, Карповын) рупор улмыжым погынымашыштэ посна комсомолэц-шамыч раш почын пуышт. Тугэ гынат, Йэфруш шкэ титакшым ыш каласэ, тудым шылташ вэлэ тӧчыш. Тыжэчын раш палэ, Йэфруш калык тушман буржуазнэ националист-шамычын шакшэ пашаштым шинчэн шогэн да нуным разоблачитлымэкат пэтыраш тӧчэн.

Обкомол пэлэнсэ тӱнгалтыш комсомол организацэ Йэфрушым комсомол радам гыч поктэн лукто да „Йамдэ лий“ газэт рэдакций гычат лукташ Лэнский йолташлан кӱштыш.

Гай.

Райкомоллан ончалман

„Чобык“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштэ (Торйал район) комсомолэц-шамыч авторитэтыштым йомдарэныт. Комсомолэц шамыч коклаштэ арака йӱмаш, хулиганствэ, моло тӱрлӧ осал пашам ыштылмаш шарлэн.

Шукэртэ огыл комсомолэц Чэмэков Миклай комсомолышто шогыдымо молодьожым погэн колхозникын пакча саскажым шолышташ пуртэн.

Тидэ организацыштэ 15 комсомолэц шотлалтэш. Комсомолыш колхозысо ӱдыр шамыч кокла гыч иктымат пуртымо огыл. Комсорг Тэрэхов ӱдыр-шамычым воспитатлымаш дэч ӧрдыштӧ.

Май Вэньу.

пашам ыштымаш могай важнэ, шындымэ задачэ-шамычым шуктымаштэ пэнгыдэ солидарность кӱлмӧ, пэрвой ончымаштэ эн тыгылай, тыгыдэ улшо задачэ-шамычым тӱшкан разрэшитлымаш могай кӱлэшан, Лэнин конкрэтнэ примэр-шамыч дэнэ ончыктэн. Ильич шкэ пашам, шкэ вийым общо пашалан пуаш кӱлэш манын молодьожлан ойлэн. Кузэ тидым ышташ кӱлэш, Лэнинын чумыр илышыжат тидлан примэр лийын. Моло сэмын Ильич илэн кэртын огыл, моштэн огыл.

Тудо аскэт лийын огыл, коньки дэнэ мунчалташат йӧратэн, вэлосипэд дэнэ кудалышташат, курыклашкэ кӱзашат, охотыш коштташат йӧратэн, музыкым йӧратэн, илышым чыла тӱран сылнылыкыштыжэ йӧратэн, йэнг шамычым йолташ-шамычым йӧратэн. Тудын тыглайжым, тудын вэсэлан воштылмыжым чыланат шинчат, но тудын чылажат иктылан—чылаланат волгыдо, тэмын илымэ, чыла улан, куаныман илыш вэрч кучэдалмашлан подчинитлалтын. Тидэ фронтышто ончыко каймаш тудым эн чот куандарэн, тудын личныйжэ общэствэннэ паша дэнэ ушнэн шогэн. Тудо лу вэм мартэ коллэктивист лийын. Тыштэ тудын вийжэ лийын.

Эмиграцийыштэ, капиталистичэский уклад лийын гынат, социал дэмократичэский движэньэ кунар гынат тӱжвакэ шарлышэ эллаштэ (Английыштэ, Францийыштэ, сар дэч ончычсо жапыштэ Гэрманийыштэ) эскэраш пэрнэн: кузэ иктаж могай кугу социал-дэмократичэский дэйатэль шокшо пэш радикальнэ рэчьым ойла, а мӧнгысӧ илышыштыжэ, бытыштэ тудо чылтак обыватэль.

Капиталистичэский уклад, авырэн шогышо чыла обстановко тудын психологийжылан тугэ влийатлат, тудо тидым палэнат ок кэрт. Ватыжэ тудлан другшо, йолташыжэ огыл, сурт оза—служанка альэ модыш, развлэчэньэ прэдмэт, йоча—собствэнность, кудым мом шонэт, тудым ышташ лийэш: кыраш, баловатлаш, утыж дэнэ пашам ыштыкташ альэ лодырьым кушташ. Джон Ридын „Дочь рэволюций“ лӱман пэш сай ойлымашыжэ уло. Кузэ самырык ӱдыр—коммунар пашазын, Париж Коммун жапыштэ кучэдалшын ӱдыржӧ, социалистын шужаржэ воштак мэщанский йэш бытын шакшылыкэшыжэ тӱнчыга, кузэ лэкташ, ок шинчэ, проституткыш кайа.

Комсомолын III сйэздыштыжэ ойлымаштыжэ Ильич обыватэльщинэ, мэщанствэ влийаньэ гыч лэкшашым ончыктэн. Тудо ӱдрамашын-работницын, ӱдрамашын, крэстьйанкын общэствэннэ пашажэ нэргэн, элым вуйлатымаштэ тудын участвоватлымыжэ нэргэн вопросым чумыр капшэ дэнэ шындэн, 12 ийаш гычак тӱнгалын йоча-шамычын общэствэннэ пашашт, соцстройкын чыла областьлаштыжат общэствэннэ паша нэргэн, школын ныл пырдыжшэ кӧргыштӧ гына огыл, а взрослый-шамычын—пашазэ дэн крэсаньык-шамычын пашаштлан полшаш вопросым шындэн. Суртысо ласкадымылык гыч ӱдрамашын утлымо кажнэ фактлан, йоча-шамычын общэствэннэ пашашт нэргэн кажнэ увэрлан Ильич моткоч куанэн.

Ӱдрамаш шамычым утарымаштэ мэ кугун ончыко кайэн улына, туштo поснак кугу рольым коллэктивизацэ модын.

Комсомол йоча-шамычым 12 ийаш гыч пионьэр отрäдлашкэ организоватлэн, коммунистичэский мораль гыч лэкшэ правиллан туныктэн. Комсомол йоча-шамычым взрослый-шамычын общэствэннэ пашаштышт полшаш, йырым-йыр шуко улшо тӱрлӧ бэзобразий-шамыч дэнэ кучэдалаш, йӱмаш, каргашымаш вашталэш кучэдалаш, ӱдыр-шамычым обидыш пуаш огыл манын пионьэр-шамычым туныктэн. Йоча-шамыч мӧнгыштӧ ӱдыр-шамычым школыш колтыкташ, мӧнгысӧ паша дэнэ утыжо дэнэ толаштарымэ вашталэш кучэдалыныт, шкэак авашт-лан полшэныт. Пионьэр-шамыч книга моштыдымо аваштым да суртысо пашайэнг-шамычым лудаш туныктэныт, изи йоча-шамычым кыраш пуэн огыт ул. Комсомол пионьэр-шамычым общэствэнник лийаш, бытышто тошто пэрэжиток дэнэ кучэдалаш туныктэн, йумылан ӱшанымын врэдшым умылтарэн.

Пионьэр-шамыч авторитэтым писын налаш тӱнгальыч. Но пытартыш жапыштэ пионьэр паша волэн. Тудым адакат нӧлдалаш кӱлэш, комсомоллан алмаштышым чын воспитатлаш кӱлэш.

Пытартыш жапыштэ, мэмнан Совэт элыштэ социалистичэский строитэльствэ пашаштэ мэмнан ончыко каймына дэнэ, калык массын благосостойаньыжэ кушмо дэнэ, класс кучэдалмашын характэржэ вашталтмэ дэнэ, йужо комсомолэц-шамыч чыташ лийдымэ бэспэчностьым ончыктэныт, шкэныштым буржуазнэ психологийлан лупшалыкташ пуэныт, коммунист могай лийшашым, мо вэрч кучэдалшашым нуно мондэныт. Конэчнэ, тидэ посна случай-шамыч. Но кажнэ комсомолэцлан, кажнэ комсомолкалан шкэнжым утларак эскэрыман, шкэ дэкэ, шкэ поступко дэкэ, шкэ повэдэньэ дэкэ кугу трэбоватэльность кӱлэш.

Лэнин дэн Сталин комсомол ӱмбак эрэак кугу ӱшаным пыштэныт да комсомолэц шамыч илышыштэ шогышо да тудым социализм шӱлышэш прэобразоватлэн моштышо чын коммунист-шамыч лийын кушкыт манын ӱшанэныт.

Ӧраш ок лий, тидэ тугакак лийэш.

(Кӱчыкын пуалтэш).

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЕ

Сӱрэтыштэ: Бэльчитэ лишнэ крэдалмаштэ рэспубликан вайскан плэныш налмэ ик салтак микрофон ончылно выступатла. (Сойузфото).

ИСПАН ГРАЖДАН САР ФРОНТЛАШТЭ

(*ТАСС-ын увэртармыжэ почэш*)

Восточно (Арагон) фронтысо рэспубликан войска Хаки ола районышто наступатла. Пытартыш арньаштэ рэспубликанэц-шамыч йалым да кугу стратэгичэский значэньан йатыр пунктым налыныт.

Тидын дэнэ пырльэ 380 йэҥым плэныш налмэ, шуко войэннэ снарьажэньым погэн налмэ.

Цэнтральнэ (Мадрид) фронтышто рэспубликан войска Мадрид, Усэра йужно пригородышто фашист-шамычын йатыр траншэй дэн укрэплэньыштым налын.

29 сэнтьабрьыштэ мӓтэжнэ артилэрий Мадридыш лӱйдын.

Сэвэрнэ фронтышто эн талын крэдалмаш Льанэс дэн йугышто да йуго западыштэ, Хихон дэч востокышто (Бискай залив сэрыштэ улшо портовый кугу ола) лийын шога. Рэспубликан войска кугыт да войэннэ-тэхник шотышто фашист войска дэч ӱлнӧ гынат, пэш талын ваштарэш шогат. 29 сэнтьабрьыштэ фашист авиаций Хихоныш адак кум кана бомбардироватлан тӧчэн. Нунын ваштарэш чоҥэштышэ рэспубликан истрэбитэль-шамычын крэдалаш тӱҥалыныт. Ик фашист самольотэш йужэшак тул пижын да тэҥызыш волэн возын, вэсымат рэспубликанэц-шамыч волтэн шуэныт.

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Шанхай фронтышто 28 сэнтьабрь кас гыч 29 сэнтьабрь мартэ китай войска Лодӓнь-Льухан линийыштэ йапонийын 6 атакыжым чактарэн. Йапон войска-шамыч нимогай сэҥымаш дэч посна Лодӓнь дэн Шанхай автомобиль корным налаш тӧчат.

29 сэнтьабрьыштэ Чапэй районышто пэш чот крэдалмаш тӱҥалын. Чапэйыш кум кэчэ годым чарныдэ бомбо кышкымэ дэнэ кугу пэжар тӱҥалын.

29 сэнтьабрь эрдэнэ Путунышто (Шанхайын йужно промышлэннэ районжо) йапон войэннэ корабль дэн китай батьрэй коклаштэ пэш чот ваш лӱйкалымаш лийын. Йапон самольот-шамыч Путуныш кок час жап бомбым кышкэныт. Тидэ бомбо кышкымэ дэнэ ты районышто улшо китай йал-шамыч эҥгэкыш пэрныныт.

Китай гыч налмэ увэр почэш, йапонэц-шамыч Шанхай районыш 130 тӱжэман войскам чумырэныт.

Сэвэрнэ Китайыштэ китай войска Шаньси провинций дэч сэвэрыштэ шалатымэ йапон войскам поктэн кайа. Китай войскан сэҥымашкэ лэкмаштыжэ рэшайущо рольышто Чжу-Дэ командоватлымэ 8-шэ армий лийын. „Шаньси провинцийыштэ 8-шэ армийын сэҥымашыжэ, — воза „Шэчжоужибао" китай газэт,—йапон импэриализмын пэш чот вооружатлалтшэ войскажэ ваштарэш сэвэрнэ Китай крэдалын ок кэрт, манын ойлыштмым шойашкэ луктэш".

Йапонэц-шамыч тыгэ ойлат: Бэйпин-Ханькоу кӱртньӧ корнышто (Хэбэй провинций) нунын войскашт Баодин дэч 80 километр йуго-западыштэ Синьлэ олашкэ шуын. А Тӓнь Цзин-Пукоус кӱртньӧ корно районышто Даньчжоу ола гыч западын да йуго западышкыла ончыко кайэн.

Китай пэчэтыштэ увэртармэ почэш, войэннэ дэйствий тӱҥалмэ годсэк йапон войска-шамычын Китайэш 30 тӱжэм йэҥ колэн да сусыргэн. Пэрвой гыч 25 сэнтьабрь мартэ Йапонийын 41 самольотшым волтэн шумо да 7 тӱрлӧ войэннэ корабльым пуртэн колтымо.

(ТАСС).

Йошкарармэйэц муро мурышо да куштышо краснознамьонно ансамбльын Прагаштэ кугу сэҥымашыжэ

28—29 сэнтьабрьыштэ Чэхословакийын столицэшыжэ — Прагаш йошкарармэйэц муро мурышо да куштышо краснознамьонно ансамбльын пэрвой кок выступлэньыжэ лийын.

Выступлэний Праган эн кугу концэртнэ залэш лийын да пэш кугу сэҥымаш дэнэ эртэн. Кажнэ номэр исполнитлымым погынышо калык пэш чот сово кырэн вашлийын. Ансамбльын шуко мурыжым кок-кум кана повторитлаш логалын да шуко мурым программ дэч утым исполнитлаш логалын.

Прагасэ чыла газэт-шамыч совэт искусствын кӱкшӧ уровэньжэ дэнэ выступатлышэ ансамбльын мастарлыкшым тӱрлӧ отзыв дэнэ ончыктат. Газэт-шамыч ончыктат: ансамбльын толмыжо Чэхословакийыш музыкальнэ-художэствэннэ илышыштыжэ пытартыш ийлаштэ эн кугу событьэ. (ТАСС).

Муссолини Бэрлиныш толын шуын

Муссолинийын Гэрманийыш толмыжо войэннэ характэран. Итальан фашизм вуйлатышын кумышо импэрийыштэ коштмо программжэ — парад, войэннэ смотр, маньэвр, караул, войэннэ заводыш коштмаш. Муссолини, тудын пэлэн толшо чыланат фашист милиций формым чийэныт. Тидэ жапыштак гэрман дипломатий охраннэ отрйад формым (СС) чийэныт. Шӱдӧ-тӱжэман охраннэ отрйадан армий Бэрлинысэ урэмыштэ улыт, тидыжэ кугу казармэ да войэннэ лагэр тӱсым пуа.

27 сэнтьабрь вастэнэ Муссолини Бэрлиныш толын шуын.

ТАСС).

Комсомолэц-шамыч колхозысо врэдительствэ ваштарэш кучэдалыт

„У вий" колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштэ (Морко район) комсомолэц-шамыч тӱшка погынымашэш ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт IV Плэнумын пунчалжым лончылышт.

Погынымаштэ комсомолэц-шамыч критик дэн самокритикым чот шарэн выступатлышт. Калык тушманлан полшышо колхоз прэдсэдатэль Зайцэв И. комсорг Алэксандров Стэпаным пушташ пиктылын. Колхоз озанлыкын луштышашлан тудо 5 омарта мӱкшым, олма пакчам пытарыктэн. Шылын коштшо, бандит, йал совэт финансистым—Эбрайэвым пуштшо кулак эргэ Григорьэв Романлан эрэак полшэн шогэн.

Колхозышто йӱмаш шарлэн. Колхоз счэтовод Йуртукэйэв, бригадир Рыбаков эрэак йӱыт. Колхоз вуйлатышэ Зайцэвын ватыжэ—Тачава аракам шолтэн ужала. Колхозница-шамычлан мужэдэш, шӱвэда.

1932 ийыштэ Зайцэв Иван коммунист Фэдотов Иванм пушташ тӧчыш. Тэний разоблачитлымэ калык тушман Афанасьэвлан колхозын 2 мэшак парэҥгыжым аракалан пуэн.

Колхозышто ожнысо кулак-шамыч озаланаш тӧчат. Тэвэ тошто кулак Озий Йапык колхозын 40 килограмм уржажым шолыштын.

Тыгай пашам райзо шинча гынат, тушманлан полшышо, шкэжат тушман корныш логалшэ колхоз прэдсэдатэль Зайцэв Иваным Йошкар-Олаш тунэмаш курсыш вэлэ колтэн.

Комсомолэц-шамыч молоситыдымашмат тӱжвак луктыч. ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын IV плэнумын пунчалжым пэш сайлан шотлышт. Ончыкыжым большэвик бдитэльностьым кӱшкӧ нӧлтэн, класс тушманым йӧршын пытараш кучэдалаш обйазатлалтыныт. Комсомол радамыштэ тушманлан полшышо, тушман корныш шогалмаш, мораль дэн быт шотышто пужлымаш ваштарэш кэчэ йыда кучэдал шогаш мобилизоватлалтыныт.

В. С.

Кыдалаш школысо тунэмшэ активын погынымашыжэ эртыш

Торйал районышто 10 гыч 20 сэнтьабрь коклаштэ ВЛКСМ райком дэн Роно кыдалаш школышто тунэмшэ-коклаçэ актив дэнэ погынымашым эртарышт. Погынымаштэ чылажэ 198 йэҥ лийын. Тунэмшэ-шамыч коклаштэ воспитатэльнэ пашам сайэмдымэ мэроприйатым ыштымэ.

Эрский.

Общэобразоватэльнэ школым почмо

Орша йал совэт кӧргыштӧ (Торйал район) пэлэ кыдалаш школ пэлэн общэ образоватэльнэ школым организоватлымэ. Школым Томилов йолташ вуйлата. Тидэ школышто чылажэ 31 йэҥ тунэмаш тӱҥалэш. Нунын коклаштэ 7 комсомолэц-шамыч улыт.

Тыгай школымак Торйал МТС пэлэн организоватлымэ. Тушто 37 йэҥ тунэмаш тӱҥалэш.

Э—й.

Бэрдников Миклай газэтым талын шара

Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто (Роҥго район) тунэмшэ Бэрдников Миклай тидэ кэчылаштэ 25 экзэмплар тӱрлӧ газэт-шамычым шарэш. Тыжэчын 10 экзэмпларжэ „Рвэзэ коммунист" газэт. Тидэ тылзыштэ 50 экзэмплар газэтым шараш Бэрдников мутым пуэн.

Загайнов М.

Куанымэ касым эртарышна

22 сэнтьабрь кастэнэ Кузнэцово пэдучилищыштэ (Йошкар-Ола район) куанымэ кас эртыш. 3-шо „В" курсышто тунэмшэ шамыч „Званный вэчэр" лӱман пьэсым модын ончыктышт. Полушин Ваньа парикмахэр рольым сайын модо. Спэктакль чылалан пэш кэлшыш.

Спэктакль дэч вара струнно оркэстр кружок выступатлыш. Мурымаш, куштымаш лийэ.

Тунэмшэ-шамыч тыгай постановкым чӱчкыдынак ышташ тӱҥалыт.

Фэдотов Иван.

Каныш вэсэлан эрта

Роҥго район, Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ шамыч каныш жапым вэсэлан эртарат.

Канымэ жап годым тӱрлӧ модыш дэнэ модыт.

20-шэ сэнтьабрьыштэ 7-шэ класс дэн 6-шэ класс футбол дэнэ сорэвноватлышт. 7-шэ класс 3 : 2 шот дэнэ сэҥыш.

Загайнов М.

Огыт туныкто

„Марий" колхозышто (Парэньгэ район) тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ шамыч йатыр улыт гынат, кугу йэҥ тунықтымаш пашам альат тӱҥалмэ огыл. Парэньгэ РОНО пашайэҥ-шамычлан кугу йэҥ тунықтымо пашам кӱлэш сэмын ончалман.

В. Алэксандров.

Врид. отв. рэдактора— Т. И. ИВАНОВА.

Упол. Марлита А-344. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ М. К